

Příloha k protokolu o SZZ č.....
Vysoká škola: PF JU Čes. Budějovice
Katedra: germanistiky
Datum odevzdání posudku diplomové práce:
26.5.2011

Diplomant: Kateřina Hružová

Aprobace: ČJ-NJ/SŠ

Recenzent*)

Vedoucí*) diplomové práce
Doc. PaedDr. D. Pfeiferová, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Österreich als „Mordschauplatz“. Wolf Haas' Kriminalromane im Kontext der Anti-Heimatliteratur

(téma)

Wolf Haas patří k uznávaným a zároveň nejspěšnějším autorům současné rakouské literatury. Kateřině Hružové se v předkládané diplomové práci *Rakousko jako místo činu. Kriminální romány Wolfa Haase v kontextu „Anti-Heimatliteratur“* podařilo rozšifrovat tajemství tohoto úspěchu, spočívající – a tím předjímám výsledky studie – v autorově svérázném pojetí kriminální literatury, v afinitě jeho společenské kritiky k proudu *Anti-Heimatliteratur* a v originální práci s jazykem.

Analytické části práce předchází dvě teoretické kapitoly. První vychází z literární teorie a vymezuje žánry kriminální literatury, tedy detektivní román a thriller: oběma útvarům je mimo jiné vlastní rychlý dějový spád a protagonista, jenž ostatní postavy převyšuje intelektem či/a silou a po vyřešení případu či vyhraném souboji bývá po zásluze odměněn. Druhá kapitola vychází z dějin rakouské literatury a definuje typický poválečný směr *Anti-Heimatliteratur*, zaměřený proti celospolečenské idealizaci Rakouska jako historicky nevinného přírodního ráje. Opírajíc se o rozsáhlé a přehledně strukturované poznatky z teorie přistupuje diplomantka k rozboru čtyř kriminálních románů.

Již v prvotně *Auferstehung der Toten* autor demontuje samou podstatu *Heimatliteratur*, a sice představu o harmonickém životě na rakouském venkově. Vyšetřovaná vražda je důsledkem dávné křivdy, která ovšem nebyla v nynějším lyžařském středisku Zell, „wo es fast in jeder Familie einen Schwachsinnigen oder einen Schwermütigen gibt“ (37, viz AT 159), výjimkou – jedná se o incest. Jak diplomantka správně uvádí, představuje motiv vyrovnávání se se zločiny minulosti topos *Anti-Heimatliteratur*; v tomto případě je ovšem konflikt oběti a pachatele ztvárněn jako rodinná tragédie. Další typické motivy *Anti-Heimatliteratur*, a sice kritika katolické církve či nacistické minulosti země (viz stavba přehrady v Kaprunu), které nacházíme například v dílech Thomase Bernharda či Elfriede Jelinek, se v Haasově prvotně objevují jen sporadicky.

I v románu *Der Knochenmann* se vesnická idyla mění v brachiální prostředí: místem činu se stává oblíbená grilovací stanice ve východním Štýrsku. Motívem první vraždy, která spouští řetězovou reakci, je tentokrát otřesná zkušenost druhé světové války: již tento fakt signalizuje blízkost příběhu k *Anti-Heimatliteratur*. Velmi zajímavý je autorčin postřeh, že v románu samém se nachází metatextová reflexe právě tohoto typu literatury, a sice prostřednictvím reportáže z místa činu v rámci pořadu *Aktenzeichen XY ... ungelöst*: Zmíněná reportáž – rozuměj vyprávěný příběh – boří představu Rakušanů o venkovské idyle a nezkaženém světě.

Román *Komm, süßer Tod* už se neodehrává na venkově, ale v rakouské metropoli. Přesto, jako diplomantka správně postihuje, se autorovi opět podařilo zasazením kriminálního příběhu do prostředí záchranné služby zobrazit ucelený mikrokosmos stranou turistických klišé. Společenská kritika, poukazující na nelidské praktiky v oboru, který se má soustředit na záchranu lidských životů, má zobecňující charakter. Rakouské ‚réalíe‘, ať už jde o stánky s párky či o sekanou, tvoří jednak kulisy vyprávění, jednak se promítají do alegorické roviny příběhu. Soubor dvou firem o zákazníka, vedený na život a na smrt, lze podle Kateřiny Hružové chápat jako reminiscenci občanské války z 30. let minulého století.

I poslední analyzovaný román *Silentium!* boří klišé z turistických prospektů. Tentokrát jde o Salzburg a jeho propagovanou identitu kultivované kulturní metropole. Wolf Haas ve svém nejznámějším díle s radikalitou připomínající nesmířitelné texty Thomase Bernharda ukazuje Salzburg jako peklo na zemi a semeníště hříchu. Biblická a sexuální metaforika je na místě: v této knize jde o neúprosnou kritiku katolické církve, připravené pro dobrou pověst a pro peníze i vraždit. Série vražd je motivována snahou o utajení obchodu s mladými thajskými ženami, který církevní hodnostáři provozují spolu s pořadateli Salcburských slavností. Zvolenou tematikou Haas zcela ve stylu *Anti-Heimatliteratur* útočí na dva pilíře oficiální rakouské identity: katolické kořeny a prezentaci Rakouska jako kulturního národa. Diplomantka upozorňuje i na dobový kontext. Haasův bestseller byl chápán jako kritická reakce na skandální odhalení pedofilních zločinů vídeňského arcibiskupa kardinála Groera. I když Haas v interview přímou souvislost popřel, zaznamenala kritika totalitních praktik a sexuálních afér katolické církve, prezentovaná v Haasově románu i jeho filmové podobě, svého času podobný ohlas jako slavný film Pedra Almodóvara *La Mala Educación*.

Po zdůraznění shod jednotlivých děl s proudem *Anti-Heimatliteratur* se diplomantka v závěru své studie zaměřuje na další příčiny kladné recepce Wolfových románů. V kapitolách 9.-11. shrnuje dílčí postřehy z jednotlivých analýz do následujících závěrů. Soukromého detektiva Brennera charakterizuje jako typického antihrdinu, jemuž chybí trvalé bydliště, dynamika, fyzická a intelektuální dispozice i závěrečná odměna v podobě pochvaly či atraktivní krásky. Brenner nakonec řeší případy pomocí intuice a oproti očekávání všech zúčastněných, sympatie publika si získává svým typicky rakouským humorem. Ten je vlastní i auktorialnímu vyprávěči, jenž, podobně jako románový protagonista, Rakousko ostře kritizuje, a přesto k němu, zejména v rovině diskursu, patří. Velmi zajímavý je totiž diplomantčin závěr týkající se jazyka postav i vyprávěče, imitujícího hospodské řeči. Tento ‚užvaněný styl‘ v konečném důsledku otupuje ostrost společenské kritiky, podobně jak tomu bylo v případě nekonečné černé hyperboliky nejslavnějšího představitele *Anti-Heimatliteratur*, Thomase Bernharda.

Přes několik gramatických chyb – např. „sie [...] freundet sich Lorenz [...] an“ (27) „der sie vom [...] Ortovic schützen sollte“ (40) – je práce napsána suverénní němčinou, má promyšlenou koncepci a řada závěrů je brilantních. Poznatky o zeslabení společenské kritiky jazykovým folklórem jsou ve výzkumu nové a měly by být formou kratší studie publikovány. I rozsah primární i sekundární literatury, s kterou diplomantka pracuje suverénně a kriticky, svědčí o mimořádných kvalitách předkládané studie.

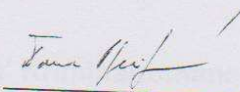
S velmi dobrým pocitem tedy doporučuji diplomovou práci Kateřiny Hružové k obhajobě.

Otázka k obhajobě:

Proč je Paul Löschenkohl z hlediska *Anti-Heimatliteratur* zajímavou postavou? (viz str. 48)

Návrh na klasifikaci diplomové práce: - výborně -

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

podpis vedoucí diplomové práce

V Českých Budějovicích dne 23.5. 2011

Stupeň kvalifikace	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
--------------------	---------	-------------	-------	-----------